

Kes tegi mullu Eestis ilma?

Ain Kallis

Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituudi juhtivteadur Möödunud aastal oli ilm Eestis “veidi üle keskmise”: hiline kevad, väga soojad veebruar ja august ning kaks erakordselt kuiva ja soodsat suvekuud puhkajaile. Südatalvel paukus äike

Möödunud aasta esimesed päevad tundusid paljudele külmadena: öösel langes temperatuur mitmes paigas alla –20 kraadi, ajalehed teatasid isegi surnuuskülmunuist. Haruldase loodusnähtusena paukus 28. jaanuaril Tartus äike.

Veebruaris oli Tartumaal 20 su-lapäeva, eriti soojaks pööras ilm aga viimasel kümmepäevakul, kui päeval oli isegi 6–7 kraadi sooja. Briti saartel raevutses samal ajal orkaan, kus tuulepuhangud ületasid 200 kilomeetrit tunnis.

Märts jäi meelde kui tormide-kuu. Suusahüppajad Lahtis tegid kontemurdvaid hüppeid, Trondheimis kallas suusamaratoni ajal paduvihma. USA-s möllasid tornaadod, kuues osariigis uputas.

Aprill oli tujukas nagu jürikuu ikka. Põhja- ja Lääne-Eesti õhutemperatuur oli veidi alla keskmise, lõuna pool aga tunduvalt jahedam. Kui meil tuli sademeid üle normi, siis Lõuna-Euroopa kannatas varakevadel tugeva põua käes.

Seevastu Põhja-Norras sadas ühe ööga maha üle kahe meetri lund.

Lehekuu keskaik üllatas pärast kuu külmapoolset algust päris suvise soojusega (enamikus ilmajaamades mõõdeti maksimumtemperatuurideks 20–25 kraadi). Kuu lõpp oli jälle jahedam.

Suvekuudel tegi ilmataat tagasi kõik kaotatu ja augusti lõpuks oli taimekasvuks vajalik soojushulk tublisti üle tavalise. Nii juunis kui juulis tõusis õhusoojus mitmel päeval 28 kraadini. 1. juulil registreeriti Pärnus selle suve rekordsoojaks 31,6 kraadi. Seevastu Roomas saavutati juuli külmarekord 6. kuupäeval (11,2 kraadi).

El Nino sekkub mängu?

Augustis tõusis Tõraveres kahekümne kolmel päeval elavhõbedasamm üle 24 kraadi. Viljandis, Virtsus ja Valgas oli kuu lõpul kuumakraade isegi üle 30. 13. augustil lendasid Võrumaal koerad ja jänesed, purunesid majad.

Suvisest ilmast mujal maailmas meenuvad kohe Kesk-Euroopa üleujutused, mida peetakse selle piirkonna sajandi suurimateks.

Esimene sügiskuu tõi vihma, üldse sadas 20 päeval. Algasid ka sügistormid. Meil katkes praamiliiklus vaid üheks ööks, Bangladeshis tapsid orkaan ja tõusulained aga poolsada inimest. Mitu nädalat ei saanud

kergemalt hingata Indoneesia elanikud metsatulekahjustest tingitud sudu tõttu. Süüdistati nii El Nino tekitatud põuast ilma kui valitsuse soovitud põllumaade laiendamist alepõletamise teel.

Oktoober oli tavalisest külmem. Maa hakkas talvist värvi omandama juba kahekümnendast alates, kuu lõpuks oli Põhja-Eestis lund juba 24–26 cm. Sademeid (nii vedelaid kui tahkeid) tuli sel kuul 40–60 protsenti üle normi. Mehhikos tappis Pauline-nimeline orkaan üle 200 inimese. Omapärane sajurekord saavutati Iisraeli kõrbes. 18 tunniga sadas Eilatis 21 mm vihma, s.o seitse korda rohkem kui kuu keskmine.

Novembri algul oli ilm veel jahedavõitu, siis aga keeras sulale. 23. kuupäeval algas lumesadu, mis kattis maa kuni aasta lõpuni lumega. Väga suured vihmahood tabasid Ida-Aafrikat. Somaalias hukkus üle 1500 elaniku. Samal ajal valitses Austraalias põud, millega kaasnesid sajad rohtlatulekahjud.

Jõulukuu oli lootustekohaselt valge. Detsembri keskel jõudis külmalaine ka meile. Kirde- ja Ida-Eestis oli külma üle 20 kraadi. Eriline oli ilm Briti saartel, kus tugeva tormi tõttu olid kümned tuhanded pered lihtsalt sunnitud istuma paar päeva küünlavalgel. Jõulu-küünlad sulasid aga Lääne-Austraalias Perthis, kus õhutemperatuur tõusis 42,9 kraadini.